

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ώς παριστῶν ἄλλοτε μὲν τὴν σύζυγον, ἄλλοτε δὲ τὴν θυγατέρα τοῦ Θεοτοκοπούλου, ἀλλ’ οὐδέτερον τούτων εἶναι ἀκριβές, καθότον ὅτε ἔχωγραφήθη ἡ εἰκὼν. αὐτῇ ἐν Ἰταλίᾳ, ὁ Ἐλλην καλλιτέχνης ἦτο νεώτατος καὶ ἀγαμος, μετεκομίσθη δὲ ἐξ Ἰταλίας εἰς Ἰσπανίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν ἐν τῷ Λουθρῷ Ἰσπανικὴν Ηνακοθήκην τὴν ἀνέκουσταν τῷ Βασιλεῖ Λουδοβίκῳ Φιλίππῳ, καὶ κατὰ τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ γενομένην μετά τὸν θάνατόν του ἐκποίησιν τῶν εἰκόνων του περιῆλθεν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ νῦν κατόχου τῆς.

Ταῦτα εἰσὶ τὰ γνωστὰ ἡμῖν σπουδαιότερα γεγονότα τ’ ἀφορῶντα εἰς τὸν Δομήνικον Θεο-

τοκόπουλον κατὰ τὴν ἐν Ἰταλίᾳ διαμονήν του, ητις ὑπῆρξε τὸ πρῶτον στάδιον τῆς καλλιτεχνικῆς του δράσεως ὑπὸ τὴν ἐπίστρεψαν τῆς Ἐνετικῆς Σχολῆς, ἐν ᾧ ἐμαθήτευσε καὶ ἡ ὅποια ἐπιδρασίς ἐμφανίσται εἰς τοὺς πίνακάς του τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὑπολειπομένους μὲν κατὰ τὴν λαμπρότητα τοῦ χρωματισμοῦ, ἀλλὰ θαυμασίους διὰ τὴν τελειότητα τοῦ σχεδίου καὶ τὴν ἔκφρασιν τῶν εἰκονιζομένων προσώπων, καὶ διὰ τοῦτο ἀποδοθέντας ἐπὶ μακρούς χρόνους εἰς τοὺς διασημοτέρους διδασκάλους τῆς Σχολῆς ἐκείνης.

(Ἐπειτα τὸ τέλος.)

ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ ΚΑΡΑΒΙΑΣ

* ΕΕΝΟΙ ΚΑΔΛΙΤΕΧΝΑΙ *

•— L A M B E R T L O M B A R T —•

Ν δομοσίᾳ διαδέξει, διοργανωθεὶσῃ ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Λιέγης, ὁ κ. Jorissen ὠμιλοῦσε περὶ τοῦ Lambert Lombart καὶ περὶ τῆς καλλιτεχνικῆς του σχολῆς 1505—1565.

Ο μέγας καλλιτέχνης γεννηθεὶς ἐν Λιέγη τῷ 1505 καὶ ἐν τῇ γενεθλίῳ πόλει του ἐκμαθὼν τὴν ζωγραφικήν, ἀνεχώρησε διὰ Middelbourg πρὸς τελειοποίην του παρά τῷ Mabrise. Οὗτος τὸν ἐδέχθη μετ’ εὐχαριστήσεως, εύτυχης ὅτι ἐν τῷ ἀργαστηρίῳ του ἤριθμει ἔνα ζωγράφον πᾶν δόκιμον.

Μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς Λιέγην χάρις εἰς τὴν προστασίαν τοῦ Prince ἐνέκει Erard de Lamarcq, βασιλεύοντος τότε, ἐστάλη εἰς Pôymn, ἐνθα τοσοῦτον προώδευσεν, ὥστε ὁ Vasari τὸν ἀνεγνώριζεν ὡς τὸν μεγαλείτερον ζωγράφον τῆς ἐποχῆς του. Δυστυχῶς τοῦ Erard de Lamarcq θανόντος, ἡ ὑποτροφία τῷ ἀφῆρεθν, ὅπερ τὸν ἀνάγκασε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Λιέγην, ὅπου εὑρίσκει δάιγνην ἐνθάρρυνσιν. Οἱ Διάδοχοι τοῦ Erard ἀκιστά ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὰς τέχνας δὲν ἐσκέφθησαν νὰ χονδριμοποιήσωσι τὸ ὡραιόν του τάλαντον.

‘Αποθνήσκει πτωχὸς κατ’ Αὔγουστον τοῦ 1565.

Ο ζωγράφος, οὕτως δώζονται δάιγοι αὐθεντικοὶ πίνακες ἐπιβεβαιωμένοι, ἐκ τῶν δποίων ὑπερέχει ἡ ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Λιέγης θαυμασία «Θυσία», εἶχε μίαν ἀντίληψιν λίαν δξιοπαθήτοντον, ἀν κρίνῃ τις ἐκ τῆς πληθύσος τῶν σχεδίων καὶ τῶν ἔργων τῆς χαρακτικῆς, ἀτιανεγκατέλειπεν.

Αἱ ἐπὶ τῆς ἀρχαιότητος σπουδαὶ του μαρτυροῦσσιν διτὶ ἐνεπνέετο πρὸ πάντων ἐκ τῆς Ἐλληνικῆς τέχνης, ἡς ἀνευρίσκει τις τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς γραμμῆς καὶ τὴν εὐγένειαν εἰς

L. Lombart.

Θυσία.

(Μουσείον Λιέγης).

τὰ πρόσωπα τῶν πινάκων του, ἐν τῇ τοσον ἀρμονικῇ συνθέσει του καὶ ἐν τῷ θερμῷ καὶ φωτεινοτάτῳ χρωματισμῷ του.

‘Ως πρόσωπογράφος, εἶνε δὲ πρῶτος ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις. Οὐδεὶς πρὸ αὐτοῦ εἶχε κατορθώσει ν’ ἀποδῶσῃ τὴν ἀπαλότητα καὶ τὴν ἀβρότητα τοῦ δέρματος τοῦ προσώπου καὶ τῶν χειρῶν. ‘Υπὸ τὴν ἐποψίην ταύτην, ὑπερτερεῖ πολὺ τὸν Τισιανόν, μόνος δὲ μεταξὺ τῶν πα-

λαιών δι Κορδεγίος τὸν προσεγγίζει κάπως. Ἀρκεῖ νῦν ἵη τις τὴν προσωπογραφίαν του, ἀνήκουσαν εἰς τὴν συλλογὴν τῆς κ. de Peralta, τὴν προσθήκην τὴν ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Cassel καὶ τὸν «Παραμονεύοντα», εὐρισκόμενον ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Διέγης, διὰ νὰ αἰδονθῇ τὴν ζωὴν, ήτις θαυμασίως ἀπεδόθη. Ο Lombart ὑπῆρξεν οὐ μόνον μέγας ζωγράφος, ἀλλ' ἡ σχολὴ του προσκάλεσε γίαν καλλιτεχνικὴν ἀναγέννησιν ἐν Λιέγῃ καὶ ἔσχε μεγίστην ἐπιδραστὸν ἐπὶ τῶν Φλανδρικῶν τεχνῶν καὶ τῆς σχολῆς τῆς Ἀμβέρσης.

Ἐκ τῶν μαθητῶν του ὁ μᾶλλον προσεγγίζων πρὸς τὸν διδάσκαλόν του κατὰ τὸν χρωματισμὸν εἶνε ὁ Franz Floris ἢ οὐ 'Αμβέρσης, ζωγράφος πολὺ δόνυμαστός. Οἱ λοιποὶ μαθηταὶ του, διακρινόμενοι ἀπαντες, εἶνε: ὁ Γουλλ. Key, Φλαμανδὸς ζωγράφος, γράψας τὴν ὥρατάτην προσωπογραφίαν του δουκὸς d' Albe. Ο Ramey, ἐκ Διέγης,

ζωγράφος οὐτινος, τὰ ἕργα πολλάκις ἀπεδόθησαν εἰς τὸν Lombart. Οὗτος ἔσχε μαθητὴν τὸν Otto Venius, ἢ οὐ 'Αμβέρσης, τὸν διδάσκαλον τῶν περιώνυμον Rubens. Ἀλλος μαθητὴς του Lombart εἶνε ὁ Lampson ἐραστέχνης ζωγράφος, δοτις μᾶς ἐγκατέλειπε πληροφορίας τινάς περὶ τοῦ Lambart.

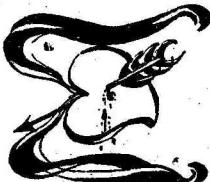
Ο Lambert Lombart ὑπῆρξεν τύ μόνον σχεδιαστὴς ἀσύγκριτος καὶ χαράκτης σπάνιος καὶ ἀληθῆς ζωγράφος καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς λέξεως, ἀλλ' ὑπῆρξεν ἐκ περισσοῦ ἀρχιτέκτων, ὃς δύναται τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν σπανίων οἰκοδομῶν, ἃς ἀνήγειρεν εἰς ὠραῖον ωυθμὸν Ἰταλικῆς ἀναγέννησεως, σωζομένων ἐτι.

Ἐτενὲς θλιβερὸν ὅτι εἰς τοιοῦτος καλλιτέχνης διατελεῖ τοδούτον ἄγνωστος.

J. PLOMDEUR

• ΜΑΓΕΜΕΝΟΣ •

Ε μιὰ στιγμὴ τὸν ἄφησαν τὰ μάργια. Θυμήθηκε τὴν παλῆτα του ψυχή, μὲ τὸν ἔρωτα τὸ δυνατό, σαν τὴν μυρουδιὰ ποὺ θάρηναν ὅλα μάκρι τοῦ κόσμου τ' ἀπριλιάτικα τριαντάφυλλα κλεισμένα μέσα σὲ μιὰ μικρὴ σέρα.

Στὰ μάτια του ἥλθε κι' ἐστάθη τώρα τὸ παλῆρο ἐρωτευμένο. βλέμμα, ποὺ εἶνε γλυκό, καὶ ὑγρὸ καὶ πλούσιο σὰν τῆς ἀκτίνες τοῦ ἥλιος κισιλέματος, ποὺ στάζουν πολύχρωμες γλυκάδες καὶ λαγώματα παράξενων φωτεινῶν συνδυασμῶν, καὶ μάλιστα ἡ ἀντανάκλασίς τους ὅταν χτυποῦν ἀπάνω στῆς βαθείες γούδες τῶν βουνῶν. Καὶ τῆς εἶπε:

— Κλείσε τὰ φύλλα τοῦ παραθύρου γιὰ νὰ μὴ μπαίνουν ἡ ἀναίδειες τῶν ζωῆῶν φώτων. Θέλω νὰ μείνουμε μόνοι, ὅπως στοὺς ὥραιούς παληῆδες καιρούντες, ποὺ χάθηκαν πίσω ἀπὸ ἔνα παραβόλην ἀδικαιολόγητης ζάλης, ὅπως χάλονται ἀπ' τὴν ποδιὰ τῆς ἀφηρημένης κόρης τὰ μαδημένα λουλούδια σταύρων φυσᾶ...

«Κλείσε τὰ φύλλα τοῦ παραθύρου. Θέλω νὰ μὴ βλέπω τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τὰ χτυπητὰ χαρακτηριστικὰ τῆς μορφῆς σου, ποὺ ἔχουν μιὰ παράξενη δομορφία. Σὰν τὸ ἔξωτικὸ ἄνθος ποὺ ἔχει τὴ γραμμή, καὶ τὴν κίνησι, καὶ τὸν ἀέρα καὶ τὴν ἔκφρασι του σπανίου ἔργου, καὶ ποὺ φυτρώνει στὴν φηλότερη κορφὴ τοῦ ψηλοτέρου βαυγοῦ, κι' ἔχει χρῶμα καὶ ζωὴ καὶ φωτισμὸ δικό του, ἔτσι σὲ βλέπω.» Εἶλα κοντά μου. Ν' ἀγαπεύσω θέλω δι', τι ἔχεις μέσα σου, τὲς ἀγαπούσες σου ποὺ ἔχουν μόρια λεπτοτέρας οὐσίας ἀπ' τὴν ἀνθρώπινη, καὶ ποὺ μυρίζουν σὰν τοὺς λόγγους ποὺ δένει τοὺς ἀγαπάλυψε ἀκόμη τὸ σκονισμένο πόδι τοῦ ἐρευνητοῦ...

Ἐκείνη ἐτέντωσε τὰ μάτια καὶ ἔκανε ἔνα βῆμα πρὸς τὰ πίσω. «Ἐτρεμε σὰν τὸ δένδρο ποὺ τὸ φυ-

σοῦν δύο ἀντίθετοι ἄνεμοι. Ο ἄνθρωπος ποὺ εἶνε συνειθισμένος νὰ πάσχῃ, πολὺ δύσκολα πιστεύει στὴν ἀλλαγὴ τῆς τύχης του. Απλωσε τὰ χέρια ἐμπρὸς γιὰ νὰ περπατήσῃ τὰ χέρια τῆς ὀλόσαπρα μὲ τές κομψὲς κλίσεις τῶν καλλιτεχνικῶν τῆς δικτύλων ἐφάνηκαν σὰν δύο λευκὰ κρίνα μέσα στὴ σκιά.

Ἐκείνος τὴν ἔσυρε κοντά του, καὶ τὴν ἀκούμπηση σὲ μιὰ καλαμένια πολυθρόνα. Απὸ κάτω, χαμηλά, μιὰ μπιγόνια ποτὶς ἔχαίδευε τὰ κομψὰ πόδια.

Ἐκυπτάχθηκαν μὲ μάτια ποὺ ἐμεγάλωναν, ἐμεγάλωναν ὅπως ἡ τρύπα ποὺ ἀνοίγεται στὴ λίμνη ὅταν πετάξῃ κανεὶς ἔνα βότσαλο.

Τὸ βλέμμα τους ἥταν τόσο βαθύ, τόσο συγκεντρωμένο, ποὺ γιὰ μιὰ στιγμὴ ὁ ἔνας εἶχε πάρη τὸ χρῶμα τῶν ματιών του ἄλλου.

Ἐπεισὸς ἐπάνω της καὶ τὰ δύο στήθη ποὺ ἥσχαν βουρκωμένα, τὸ ἔνα ἀπ' τὸ παράπονο καὶ τὸ ὄλλο ἀπ' τὴ μετάνοια, ἐχτυπήθηκαν στῆς μεγάλες τους ἀγαπούσες, ὅπως χτυπιώνται ὅλα τὰ ἀντίθετα πράγματα, ὅταν πλησιάσουν.

Η σκιὰ κατέβκινε ἀπ' τὸ ταβάνι γλυστρῶντας μὲ κινήσεις ἐλαφρές καὶ ἀπολές ἀπ' ὄλα τὰ πράγματα τοῦ τοίχου, ποὺ ἔνδιμες ὅτι ἐστάθμευες σ' αὐτὰ γιὰ νὰ ξεκουρασθῆται πρὶν κατεβῇ πειδό κάτω.

«Ἐνας θύρωνος ἐλαφρὸς ἔφθανε ἀπ' τὸν ἔξω κόσμο ποὺ ἀγαθεύσταν, καὶ ἡ διάθλασίς του φωτὸς ἔδινε στὸ ταβάνι τὴν εἰκόνα του ἀνθρώπου ἐλαχίστη, ὅπως ἀληγούντα εἶνε!»

Ἐκείνης τὴν ἔσφιξε ἀπάνω του καὶ κύτταξε τὰ ἀνθρωπάκια του ταβανιοῦ.

— Να, ἔτσι μικρὸς καὶ τιποτένιος ἥμουν. Μὰ τώρα ἔγινα γίγαντας. Γιὰ δές με! χίλιες φορὲς μεγαλείτερος ξαναγεννήθηκα ἀπ' δι', τι ἥμουν πρὶν πεθάνω.

Καμμιὰ φορὰ ἔνας μικρὸς θάνατος κάνει καλὸ στὰ αἰσθήματα. Γίνονται ύστερα μεγαλείτερα, καὶ τὴ στιγμὴ ποὺ θὰ καταλάβῃ δι ἀνθρωπος αὐτὸς